

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วราภรณ์ ดิษริยะกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2548

ISBN 974-502-540-2

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ วรากรณ์ คิชริยะกุล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(ดร. วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร บำเรอราช)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสรี ชัดแจ้ง)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(ดร. วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร บำเรอราช)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสรี ชัดแจ้ง)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริโฉม พุ่งเป้า)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ นลินี บำเรอราช)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 4 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2548

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำภาคปลาย ปีการศึกษา 2547

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยการให้คำปรึกษา การแนะนำแนวทางในการดำเนินงาน และการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องจาก ดร. วิมลรัตน์ จตุรานนท์ ประธานกรรมการ รศ.ดร. สุนทร บำเรอราช และ ผศ.ดร. เสรี ชัดแจ้ง กรรมการ ที่ได้กรุณาแนะนำให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และส่งเสริมให้กำลังใจมาโดยตลอดระยะเวลาในการดำเนินงาน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์และถูกต้องยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบและให้คำแนะนำแก้ไขเพื่อให้ได้หลักสูตร และแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรง และมีคุณภาพ

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ คณะครู-อาจารย์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยปราบ จังหวัดระยอง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและได้อำนวยความสะดวกในการทดลองงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัย ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณพระ บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณที่ได้อบรมสั่งสอนให้มีความรู้ ความรัก และความเมตตา แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

วราภรณ์ ดิษริยะกุล

46911134: สาขาวิชา: หลักสูตรและการสอน; กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน)

คำสำคัญ: หลักสูตรท้องถิ่น/ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

วราภรณ์ ดิษริยะกุล: การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (THE DEVELOPMENT OF LOCAL CURRICULUM
ON ENVIRONMENTAL CONSERVATION FOR PRATHOMSUKSA FOUR STUDENTS)
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: วิมลรัตน์ จตุรานนท์, ก.ค., สุนทร บำเรอราช, Ed.D.,
เสรี ชัดเข้ม, ก.ค. 211 หน้า. ปี พ.ศ. 2548. ISBN 974-502-540-2

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีการปรับรายละเอียดของเนื้อหาในกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ วิทยาศาสตร์และประเมินหลักสูตร โดยใช้วิธี Puissance Measure (P.M.) เพื่อหาคุณค่าของ
หลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหลักสูตร ได้แก่ นักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยปราบ จังหวัดระยอง จำนวน 47 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง
ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดเจตคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อมก่อนเรียน
และหลังเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที
(t-Test)

ผลการวิจัยพบว่า ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีคุณภาพสูงหรือดีมากหลักสูตรมีความ
สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นเหมาะสมกับผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้องค์ประกอบ
ของหลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้องกันดีและผลการทดลองใช้หลักสูตรพบว่า ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้เรียนมีเจตคติที่ดี
ต่อสิ่งแวดล้อมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

46911134: MAJOR: CURRICULUM AND INSTRUCTION;
M.Ed. (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

KEYWORDS: LOCAL CURRICULUM/ ENVIRONMENTAL CONSERVATION

WARAPORN DIDSARIYAKUN: THE DEVELOPMENT OF LOCAL
CURRICULUM ON ENVIRONMENTAL CONSERVATION FOR PRATHOMSUKSA
FOUR STUDENTS. THESIS ADVISORS: WIMONRAT CHATURANON, Ph.D.,
SUNTHORN BUMRERRAJ, Ed.D., SEREE CHADCHAM, Ph.D. 211 P. 2005.
ISBN 974-502-540-2

This research was aimed to develop the curriculum on “Environmental Conservation” for Prathomsuksa four students by adjusting the subject content of the science subject group. The curriculum was modified and evaluated through Puissance Measure (P.M.) model to identify its value before being tried out by the researcher. The achievement test, and attitude test of environmental conservation were used to compare pretest and posttest in order to indicate the quality of the curriculum. The sample used in the research consisted of 47 Prathomsuksa four students of Banhuaiprap school, Rayong Province. The statistics utilized in analyzing the data included mean, standard deviation and t-Test.

The findings were as follow:

The local curriculum developed was found of being of high value or very good. It was found appropriate for local communities and suitable for learners, and applicable in daily life. The elements of the curriculum was also found suitable and appropriate. The experiment indicated that learning achievement of the students in posttest was higher than that in the pretest with statistical significance of .01. On the other hand, the attitude towards the conservation and development of local environment in the posttest was found of being higher than that in the pretest with statistical significance of .01.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
หลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544.....	8
หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์.....	13
กระบวนการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และแนวทางการประเมิน.....	17
ความรู้พื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร.....	24
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.....	36
เจตคติ.....	38
ข้อมูลอำเภอลวกแดง.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	45
การจัดทำสาระของหลักสูตร.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้.....	50
การทดลองใช้หลักสูตร.....	52
การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร.....	56
4 ผลการวิจัย.....	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น.....	57
5 สรุปและอภิปรายผล.....	60
สรุปผลการวิจัย.....	60
อภิปรายผล.....	61
ข้อเสนอแนะ.....	65
บรรณานุกรม.....	67
ภาคผนวก.....	72
ภาคผนวก ก.....	73
ภาคผนวก ข.....	78
ภาคผนวก ค.....	168
ภาคผนวก ง.....	186
ภาคผนวก จ.....	201
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	211

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	12
2 การประเมินหลักสูตร โดยใช้เทคนิคปุยซองค์.....	34
3 ผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น โดยการใช้เทคนิคการประเมินหลักสูตรแบบ ปุยซองค์.....	51
4 แบบแผนการทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design.....	52
5 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นและ หลังใช้หลักสูตรท้องถิ่น.....	58
6 ผลการศึกษาเจตคติของนักเรียนต่อหลักสูตรท้องถิ่นก่อนการทดลองใช้หลักสูตร ท้องถิ่นและหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น.....	59
7 อัตราเวลาเรียนในหลักสูตรการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	83

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	6
2 วัฏจักรของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ของ สจ๊ด อุทรานันท์.....	28
3 การพัฒนาหลักสูตรโดยยึดกรอบหลักการเชื่อมโยงองค์ประกอบของบรุษ	29
4 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	45